

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н. ГУМИЛЕВА
GUMILYOV EURASIAN
NATIONAL UNIVERSITY

Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2015»
атты X Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2015»

PROCEEDINGS
of the X International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2015»

УДК 001:37.0
ББК72+74.04
Ғ 96

Ғ96

«Ғылым және білім – 2015» атты студенттер мен жас ғалымдардың X Халық. ғыл. конф. = X Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2015» = The X International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2015». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie-2015/>, 2015. – 7419 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-9965-31-695-1

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001:37.0
ББК 72+74.04

ISBN 978-9965-31-695-1

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2015

Қолданылған әдебиет

1. Дәулетова П. «Қытай және қазақ тілдері фразеологизмдеріне лексикографиялық салыстырмалы талдау», 1999
2. Семанс А.Л. Лексикология современного китайского языка. М.Наука, 1992
3. Баранова З.Ию Чэньюй - как раздел фразеологии в китайском языке.

УДК 811.581'373.2

ҚЫТАЙ ТІЛІНДЕГІ МӨЛШЕР СӨЗДЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Дүйсек Түлек

t.duisek@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің қытай тілі кафедрасының оқытушысы, Астана, Қазақстан

Қытай тіліндегі мөлшер сөздердің шығу мен дамуы.

Қытай тіліндегі заттық мөлшер сөздерді сауыт-сүйек жазбаларынан(甲骨文) кездестіреміз. Бұлар заттық мөлшер сөздер тұрмыстағы қажет бұйымдардың, сауда-саттықта қолданылатын сөздердің негізінде пайда болғандығының дәлелі.

Ең алғашқы пайда болған мөлшер сөздердің өзіндік ерекшеліктері бар, яғни олар зат есімнен жасалғандығы анық байқалып тұр.

Ежелгі Қытайда ұлудың қабығы мен асыл тастар ақша бірлігі ретінде қолданылған. Сондай-ақ, ол табиғи көріністердің мөлшерін білдіру үшін де пайдаланылған. 羌百羌[qiāng bai qiāng] цяннан жүз цян (ян-қытайдың бір ұлты), 田十田[tian shi tian]атыздан он атыз алдыңғы 田 [tian] заттың өзін білдірсе, соңғы 田 [tian] мөлшерін білдіріп тұр.

Заттық мөлшер сөздердің дамуы аса күрделі, әрі ұласпалы. Себебі қоғамда мөлшерді өлшеудегі бірліктердің көбеюіне байланысты өлшем бірліктері де көбейген. Табиғи көріністерге, заттардың бейнелеріне қарай 个 [ge], 口 [kou], 张 [zhang], 年 [nian] жиі қолданылатын жекелік мөлшер сөздер пайда болып, дамыды.

Көне қытай тіліндегі мөлшер сөздер.

Екі хан (两汉) дәуірі кезінде сан мөлшер сөздерінің саны көбейіп, атқаратын қызметі нақтыланып, өзінше даралана бастады. Мысалы, 马 - 匹 атқа [pǐ] мөлшер сөзі, 牛 - 头 сиырға [tóu] мөлшер сөзі, 羊 - 头 қойға [tóu] мөлшер сөзі қолданылған. Бұл мөлшер сөздердің Чин (先秦) дәуірінде пайда болып, кейінгі Хан дәуірінде де өз қасиеттерін сақтай отырып дамыған. Жануарларға қатысты мөлшер сөздер: 马称匹 [ma - pǐ] жылқыға 匹 pǐ; 羊, 牛称头 [yang, niú - tóu] қойға, сиырға 头 мөлшер бірліктері қолданылған. Мұндағы tou сөзі әуелде дене мүшесі бас мағынасын берген, кейін сиыр мен қой сөздерімен тіркесіп, сол жануарлардың мөлшерін көрсетуде қолданылған. Оларды төмендегідей топтарға бөліп қарастыруға болады:

1. Зат есімдердің мөлшерін шамалағанда, сан есімді қолдану әдісі әлі кең көлемде жүйелі арнаға түспеген кез;

2. [数词+量词] «сан есім + мөлшер сөз» құрылымы зат есімнің алдында қолданылған, бірақ салыстырып қарағанда, бұл құрылымының әлі де зат есімдердің соңынан қолданылуы жиі кездеседі;

3. Мөлшер сөздер әлі де кемелдену деңгейіне жетпеген, орны нақтыланбаған мөлшер сөздердің біразы әлі де болса сақталып қалған. Бір-біріне ұқсамайтын зат есімдерді бір сөйлемнің ішінде мөлшерлеген кезде, оны тек қана бір мөлшер сөзбен білдіруге болады. Мысалы, 车马二百五十五匹 [che ma er bai wu shi wu pi] Арба атымен – 250. Бұл мысалда

атқа да, арбаға да 匹[pǐ] мөлшер сөзі қолданылған. 将万二千人骑 [jiāng wàn èr qiān rén qí.] Он мың әскер, екі мың ат. Адамға да арбаға да бір мөлшер сөз қолданылған.

Қорыта айтқанда, қытай тіліндегі заттық мөлшер сөздер сауыт-сүйек, металл дәуірлері кезінде пайда болып, Чин дәуірі кезінде заттық мөлшер сөздер қалыптасып, дамыды. Екі хан дәуірі заттық мөлшер сөздердің дамып, жетілген кезеңі болып есептеледі.

Қытай тіліндегі қимылдық мөлшер сөздердің пайда болу кезеңі – әлі анықталмаған сұрақтардың бірі. Қытай тілі грамматикасын зерттеуші Уаң Ли өз еңбектерінде: «Таң дәуірінен бұрын «екі рет» деген мағынаны, «тағы» деген сөзді қолданудан басқа, іс-әрекеттің рет санын айтуда етістіктің алдына сан қосу арқылы көрсеткен» деп жазған [9, 39].

Ал қазіргі қытай тілінде бұл сөз мөлшерлік қызмет атқармайды, «终 zhong» сөзіне сәйкес «遍 bian» мөлшер сөзі қолданылады. 2-мысалда «三巡数之 san xun shu zhe» «巡 xun» сөзіне қазіргі қытай тіліндегі «遍 bian» сөзі сәйкес келеді.

Көне қытай тіліндегі шығармаларда көп кездесетін тағы бір мөлшер сөз «一成 yì chéng» «ұрып болу, соғып болу» деген етістіктік мағынаны көрсетеді. «一成 yì chéng» сөзінің қазіргі қытай тіліндегі мағынасы «一下 yí xià» іс-әрекеттің қысқа мерзімде істелуін білдіреді. «一成 yì chéng» «击之 jī zhī» тіркесінің соңынан жалғасып толықтырғыш (补语) болып, іс әрекетті білдіретін «击 jī ұру, соғу» қимылының мөлшерін білдіріп тұр.

下 xià – қимылдық мөлшер сөзі қимыл-әрекеттің қысқа уақытта және сол әрекеттің төмен қарай бағытталған рет санына қаратылады. Мыс.: 母乃仗祥背及两脚百余下。[Munai zhang xiang bei ji liang jiao bai yu xia]. Шешесі қолына таяқ алып, Сианьның арқасынан және екі аяғынан нешеме рет ұрды.

遍 Bian – іс-әрекеттің басталғаннан аяқталғанға дейінгі барысының мөлшерін білдіреді. Мыс.: 但读千遍, 自得其意。[Dandu qian bian, zi de qi yi.] Мың рет оқысаң, мағынасын өзің түсінесің. 画眉千度拭, 梳头百遍擦。[Huamei qian du shi, shu tou bai bian liao.] Қасын мың рет сызып, шашын жүз рет тарады.

Қазіргі қытай тіліндегі мөлшер сөздердің даму жолдары.

Қазіргі мөлшер сөздер қолданылуы жағынан көне қытай тіліндегі мөлшер сөздерден мүлде өзгеше. Кейбір мөлшер сөздер құралып-қосылу барысында зат есімдермен немесе етістіктермен біртіндеп тұрақты қатынастар орнатып, жиі қолданылуы дағдыға еніп, бірте-бірте қазіргі қытай тіліндегі мөлшер сөздерді қалыптастырған. Мөлшер сөздерді зерттеуде, болмаса қытай тілін шетелдіктерге үйретуде мұның мәні зор екендігіне сенімдіміз.

本 (ben) “本”-нің негізгі мағынасы – “тамыр, Сюй Шэнь 《说文解字》 («Иероглифтерді талқылау») кітабында былай деп түсініктеме береді: “本下曰本”, 徐箴“凡木命根为柢, 旁根为根, 通曰本”. Бұл “本”-нің бастапқы мағынасы өсімдік тамырын білдіреді. Ол мөлшер сөзге айналғанда, әрине, өсімдіктердің мөлшерін білдіре алады. Мыс.: 百本薤, 五十本葱 (汉书·循吏传) Жүз түп көк ағаш, елу түп шөп.

Адамдардың басым бөлігі өсімдіктердің мөлшерін білдіруде “本”-ді қолдану, оның “тамыр” деген мәнінен туындаған ауыспалы мағынамен, ал оны кітаптар мөлшерін білдіру үшін қолдану әдісі “本”-нің “түп-тамыр” (қазық, қайнар) мәнінен келіп шыққан ауыспалы мағынамен байланысты деп есептейді.

Қытайда және қазақ тілдеріндегі мөлшер сөздердің дистрибутивтік ерекшеліктері.

Мөлшер сөз – қытай тіліндегі ең негізгі грамматикалық ерекшеліктердің бірі. Қытай тілінде әдетте заттың сандық мөлшерін білдіру үшін сан есім мен зат есім бірден тіркесе алмайды, олардың арасында міндетті түрде мөлшер сөздер қосылып айтылады. Мыс.: 一个人 [Yi ge ren] бір адам, 一本书 [yi ben shu] бір кітап, 一辆车 [yi liang che] бір арба, 三件衣服 [san jian yi fu] үш киім, 拉一把 [La yi ba] тарту, 考一次 [kao yi ci] бір рет сынақ тапсыру, 住一年 [zhu yi nian] бір жыл тұру, 看了一遍 [kan le yi bian] бір рет қарады. Айталық, бір тұтам шөп, бір қазан ет, бір сауым сүт, бір орам жіп, бір атым насыбай, бір уыс тары т.б. Осындағы тұтам, қазан, сауым, орам, атым, уыс сөздері аталған тіркестердегі зат есімнің мөлшерін (шамасын)

білдіріп тұр.

Бірақ мұндай сөздер қазақ тілінде жеке сөз табы ретінде қарастырылмаған. Өйткені, біріншіден, олар жеке тұрғанда тілімізде басқа сөз табына (жоғарыда келтірілген сөздер зат есімге) тәуелді сөздер. Екіншіден, қазақ тілінде әдетте сан есім мен зат есім сөздері тікелей тіркесе береді. Мыс.: бір адам, екі үстел, үш орындық т.б. Ал қытай тілінде олай емес, кей жағдайда болмаса, сан есім мен зат есімдер мөлшер сөздерсіз тіркесе алмайды. Заттық мөлшер сөздер адам не заттың санын білдіреді. Мыс.: 一个人[yi ge ren] бір тал адам, 一张桌子[yi zhang zhou zi] бір стол, 一斤米[yi jin mi] бір фунт күріш, 两本书[liang ben shu] екі кітап.

Заттық мөлшерлік сөздердің тек мөлшер сөз ретінде ғана қолданылатын түрімен бірге басқа сөз таптарынан ауысып қолданылатын түрлері де болады. Заттық мөлшер сөздерді мағыналық сипатына қарай арнаулы және ауыспалы деп бөлуге болады. Арнаулы мөлшер сөздер бес топқа бөлінеді:

1. Жекелік мөлшер сөздер дегеніміз – жеке заттардың бірлігін білдіру үшін арнайы қолданылатын мөлшер сөздер. Мыс.: 个[ge], 位[wei], 件[jian], 本[ben], 把[ba], 匹[pi], 块[kuai], 篇[pian], 支[zhi], 家[jia], т. б.

Заттардың формасына қарай қолданылатын мөлшер сөздер: 条[tiao] сырт көрінісі ұзын, жіңішке заттарға қолданылады: 一条板凳[yi tiao ban deng] бір ұзын орындық, 一条绳子[yi tiao sheng zi] бір арқан, т. б.

张[zhang] тегіс, жалпақ және кейбір ашылатын заттарға қолданылады: 一张桌子[yi zhang zhou zi] бір үстел, 一张剧票[yi zhang ju piao] бір театр билеті, т. б.

Екі тілде де талдап санау өлшеміндегі сөздерде сандық мәні анық болмайды және олар зат есімдерге қолданылады. Мыс.: бір қап астық, бір түп тал, үш парақ қағаз, екі том кітап, бір шоқ раушан гүлі, он бау шөп, екі кесе май, т. б.

Туыс емес екі тілді салғастыру нәтижесінде ең басты айырмашылық жекелік сөздердің қытай тілінде өте көп екендігі дәлелденді.

2. Жинақтық мөлшер сөздер заттардың және адамдардың жұбын, жиынын есептейтін, санайтын бірлік ретінде қолданылады: 副[fu], 双[shuang], 对[dui], 帮[bang], 班[ban], 套[tao], 大[da], 伙[huo], 群[qun] т.б. жатады. Мөлшер сөздердің бұл түрі заттардың жиынтығын білдіреді. Мыс.: 一副手套[yi fu shou tao] бір жұп қолғап, 一副对联[yi fu dui lian] жұп жазбалар, 一副眼镜[yi fu yan jing] бір жұп көзәйнек, 群[qun] 一群马[yi qun ma] бір үйір жылқы, 一群孩子[yi qun hai zi] бір топ бала, 一群人[yi qun ren] бір қора кісі.

3. Белгісіздік мөлшер сөздер әдетте белгісіз сандық шаманы білдіреді. Олар 些[xie], бірнеше, біраз және 点儿[dianr] біраз, азырақ сөздерінің көмегімен белгісіздік шаманы көрсетеді.. Мыс.: 一些[yi xie] бірнеше, 一些人[yi xie ren] бірнеше адам, 好些东西[hao xie dong xi] біраз жақсы заттар, 点儿[dian er] азырақ, 一点儿东西[yi dian er dong xi] азырақ заттар. Белгісіздік шаманы білдіретін сөздер сан есімдермен тіркескенде, тек қана 一[yi] бір санымен тіркесе алады. Кейде мөлшер сөздер сан есімдерсіз зат есіммен тікелей тіркеседі. Мыс.: 来了些人[Lai le xie ren] бірнеше адам келді, 买点儿苹果[mai dianr ping guo] біраз алма сатып алады, т.б.

Заттық белгісіздік мөлшер мағынасы қоршаған ақиқат болмыстағы заттардың (адамдардың, жансыз және жанды заттардың, т.б.) болжалды санын білдіреді. Қазақ тілінде заттық белгісіздік мөлшерді білдіруде көп, көбірек, аз (емес), азғантай, қалың, дүйім, сан, т.б. сөздері де қолданылады. Қытай және қазақ тілдеріндегі белгісіздік мөлшер сөздері ұқсас болып келеді. Қытай тілінде 些[xie], бірнеше, біраз және 点儿[dianr] біраз, азырақ сөздерімен, қазақ тілінде көп, аз, азырақ, қалың, т.б., сөздерімен жасалады.

4. Уақытқа қатысты (потенционалды) мөлшер сөздер 量词: 年 жыл, 星期 апта, 天 күн, 小时 сағат, 三年 үш жыл, 五天 бес күн, 一小时 бір сағат т.б.

5. Қытай тіліндегі өлшем бірлікті білдіретін мөлшер сөздер екі топқа бөлініп

қарастырылады. Бірі – метрикалық санау бірліктері: ұзындық өлшемдері (长度): 微米[wei mi]микромметр т.б.; аудан өлшемдері (面积和地积): 公亩[gong mu] ар,公顷[gongqing] гектар т.б.; сыйымдылық өлшемдері (容量): 毫升 [hao sheng] миллилитр, 升 [sheng] литр т.б.; салмақ өлшемдері (重量): 克 [ke] грамм, 百克 [bai ke] гектограмм, 公斤 [gongjin] килограмм, 公担 [gongdan] центнер, 斤 [jin] жарты килограмм, 吨 [dun] тонна; көлемдік өлшемдер (体积): 立方厘米 [lifanglimi] куб сантиметр, 立方分米 [lifangfenmi] куб.

Ауыспалы мөлшер сөздер (借用名量词) дегеніміз – сыйымдылықты білдіретін және басқа сөз табынан ауысып келіп (қосымша) қызмет атқаратын сөздер. Қазіргі қытай тілінде мұндай мөлшер сөздерді зат есім мен етістіктен ауысып келген сөздер құрайды. Мыс.: 一杯茶 бір шыны шай,, 一口井 бір құдық, 一头牛 бір бас сиыр, 一户人家 бір жанұя, 一粒珍珠 бір тал інжу маржан, 一串葡萄 бір сабақ жүзім, 一朵花 бір шоқ гүл, 一束鲜花 бір бума гүл т.б.

Уақытша мөлшер сөздер (临时名量词) зат есім немесе етістік мөлшерлік мағынада қолданылып, зат есім немесе етістіктің өздері бейнелейтін зат немесе қимылдың көлемін екінші бір заттың мөлшері ретінде көрсетуін білдіреді. Мыс.: 一书架书 бір сөре кітап, 一脸汗 жүзін тер басу, 一瓶子牛奶 бір бөтелке сүт, 一屋子人 адам толы бөлме, 一箱子衣服 бір чемодан киім, 一身泥 денесі тұтас балшық, 桌子 [zhuo zi] (үстел /зат есім/ 一桌子书[yi zhou zi shu] бір үстел кітап, 一裙子水 етегі су болу, 捆 [kun] орам /етістік/ 一捆嫁[yi kun jia] бір орам жасау.

Қазақ тіліндегі ауыспалы мөлшер сөздерді тұрақты тіркестер жасайды, олар негізінен зат есім және етістіктен ауысып келген сөздер болады. Мұндай сөздер қазақ тілінде дара мөлшерлік сөздер деп те аталады. Мәселен, қазақ тілінде зат есімнен немесе етістіктен ауысқан мөлшерлік сөздер өте көп: бір кесе су, бір тостаған қымыз, бір бас сиыр, бір тал алма, бір кесе су т.б.

Қытай тіліндегі мөлшер сөздер жүйесін құрайтын екі топ болса, соның бірі – қимылдық мөлшер сөздер. Қытай тілін зерттеуші белгілі ғалым Лүй Шусян өзінің «Қытай тілі грамматикасына кіріспе» атты еңбегінде қытай тіліндегі қимылдық мөлшер сөздерді арнаулы қимылдық мөлшер сөздер, қимылдың қандай құралмен атқарылғандығын білдіретін мөлшер сөздер және етістікпен бірлескен мөлшер сөздер деп үш топқа бөлген [10, 86].

Арнаулы қолданылатын қимылдық мөлшер сөздер: 次[ci], 回[hui], 下[xia], 番[fan], 通[tong], 气[qi], 阵[zhen], 遍[bian], 趟[tang], 场[chang], 顿[dun] .

Ауыспалы қимылдық мөлшер сөздердің шығуына қарай, бес үлкен топқа бөлінеді. Олар:

1. Уақыттық мөлшер сөздер: 谈一小时 бір сағат сөйлеу, 病一星期 бір апта ауыру, 休息两天 екі күн демалу, т.б. 2. Дене мүшелеріне қатысты мөлшер сөздер: 看一眼 бір рет қарау, 踢一脚 бір рет тебу, 打两拳 екі рет ұру, т.б. 3. Құралдық мөлшер сөздер: 砍一刀 бір шабу, 放一枪 бір мәрте атпақ 洗一水 бір жуар су, 敲一棍子 таякпен бір рет ұру, 画一笔 бір сызу, 切一刀 бір мәрте кесу т.б. 4. Сүйемелдеу мағынасындағы мөлшер сөздер: 唱一曲 бір ән салу, 走一步 бір адым басу, 喊一声 бір рет айғайлау, 转一圈 бір айналу т.б. 5. Тұлғалас мөлшер сөздер: 看一看 көру, 走一走 жүру, 说一说 сөйлеу, 摸一摸 сипалау, 敲一敲 қағу, т.б.

Қазақ тіл білімінде қимыл, іс-әрекеттің өту барысын (басталуын, жалғасуын, аяқталуын) білдіретін қимылдың өту сипатының категориясын профессор Н.Оралбаева: «Әрбір қимылдың үш кезеңі, сатысы бар: қимылдың басталу кезеңі, қимылдың процесс үстіндегі кезеңі, қимылдың аяқталу кезеңі», –дей келіп, қимылдың дамуының үш кезеңін көрсетеді. Алайда тіл фактілері іс-әрекеттің іске асуында да мөлшер түсініктерінің бар екендігін көрсетеді.

Күрделі мөлшер сөздер екі мөлшер сөздің бірігуі арқылы жасалып, күрделі бір бірлікті білдіреді. Күрделі мөлшер сөздер негізінен заттық мөлшер сөздер мен қимылдық мөлшер сөздерден жасалады. Қазіргі қытай тілінде күрделі мөлшер сөздер жасайтын заттық мөлшер сөздер саны көп, ал қимылдық мөлшер сөздер аз. Мыс.: 人次 (адам рет), 架次 (рейс), 吨

公里 тонна километр, т.б.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қытай тілі аса күрделі тіл болғандықтан, онда мөлшер сөздердің саны көп және әрбір мөлшер сөздің ойды анықтайтын, толықтайтын, сипаттайтын өзіне тән қызметі бар.

Сондықтан олардың бірінің орнына бірін ауыстырып қолдануға келмейді. Қытай тіліндегі мөлшер сөздердің қолданылуы сөз тіркесіндегі немесе сөйлемдегі білдіретін мағынасы жағынан, мөлшерлік мағынасымен, құрылымдық қызметі жағынан жіктеліп, ерекшеленеді.

Қытай тіліндегі мөлшер сөздер сан есіммен, есімдікпен тікелей тіркеседі. Ал зат есім, етістік, сын есім әдетте мөлшер сөздер арқылы ғана сан есіммен тіркесе алады. Бұл қазіргі заман қытай тіліндегі мөлшер сөздердің басты айырмашылығы.

Қолданылған әдебиет

1. Динзонмин. Қазіргі заманғы қытай тілі грамматикалық курсы. Пекин университет баспасы, 2009
2. Жауяоанрен. Қытай ауызекі тіл грамматикасы. Коммерциялық Баспахана. 1978
3. Женайуен. Қытайсөздерінзерттеужәнежіктеуэксперименті. Пекин университет баспасы, 1986

Джелдыбаева Раушан Байкенқызы. Мөлшер ұғымды білдіретін қытай және қазақ тілдеріндегі Валенттік-дистрибутивтік заңдылықтары, Алматы, 2010

УДК 091=161.1=581

А.П.ЧЕХОВ И ЛУ СИНЬ

Жапарова Айгерим Рашидовна

aigerim.altarazi@gmail.com

Преподаватель кафедры китайской филологии ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана,
Казахстан

Шалдарбекова Амина Болатовна

zhan1213@yahoo.com

Старший преподаватель кафедры китайской филологии ЕНУ им. Л.Н. Гумилева,
Астана, Казахстан

На протяжении целого века русская литература оказывала и продолжает оказывать влияние на многих китайских писателей. Родоначальник новой китайской литературы Лу Синь, переводя произведения иностранных писателей на китайский язык, верил, что через литературу и искусство можно изменить характер человека и общества. Он под сильным впечатлением от Октябрьской революции в России, видел в них своего учителя и друга[1]. Одним из таких наставников является Чехов, величайший русский писатель, которому китайские писатели следуют в своем творчестве. Китайских читателей привлекает в Чехове сдержанный и уравновешенный характер, который близок китайскому складу ума[3]. Художественный стиль Чехова тоже отличается сдержанностью, которая, по словам известного китайского литератора Го Мо-жо, “очень подходит вкусу восточного народа”. “В литературе восточный народ любит что-то лирическое, любит что-то глубокое и богатое содержанием. Все должно иметь внутреннюю, скрытую красоту, а не внешнюю пышность. Восточный народ любит скромные тона, любит меланхолию, а не гоняется за величественностью, которая пугает своей гнетущей силой”.

Чехов является не только последним из великих писателей литературы критического реализма в России XIX века, но и одним из редких в мире мастеров рассказа. Еще до начала